

Deze literatuurlijst is samengesteld door Vrouwendocumentatiecentrum De Feeks (www.defeeks.nl). Publicaties die al bij een artikel zijn vermeld, komen niet in deze lijst terug, maar behoren merendeels wel tot de collectie. Artikelen zijn buiten beschouwing gelaten. Alle vermelde boeken zijn voor uitleen beschikbaar, met uitzondering van de met een sterretje gemarkeerde titels; deze zijn niet bij De Feeks aanwezig.

Literatuurlijst

Literatuur

Bakker, P., C. Homans en A. Welling

Kosteneffecten Trynwâlden: de financiële consequenties van het ontvlechten van zorg, wonen, welzijn en dienstverlening. Enschede, 2003. Het Friese experiment Skewiel Trynwâlden omvat een nieuw woonzorgconcept voor ouderen. Het traditionele verzorgingshuis Heemstra State is ontmanteld; in de nieuwe setting zijn de onderdelen zorg, welzijn, wonen en dienstverlening ontvlochten. De uitkomsten van het experiment lijken in sociaal/maatschappelijk opzicht veelbelovend. Dit onderzoek kijkt echter naar kosteneffecten voor de verpleging en verzorging,

zowel voor de maatschappij als voor de cliënt, waarbij traditionele en innovatieve organisatiestructuren met elkaar worden vergeleken. Innovatieve ordening van de zorg, zoals in Trynwâlden, leidt tot een besparing op de maatschappelijke kosten. Echter, de kosten nemen toe voor cliënten die anders intramuraal hadden gewoond maar nu extramuraal zorg ontvangen.

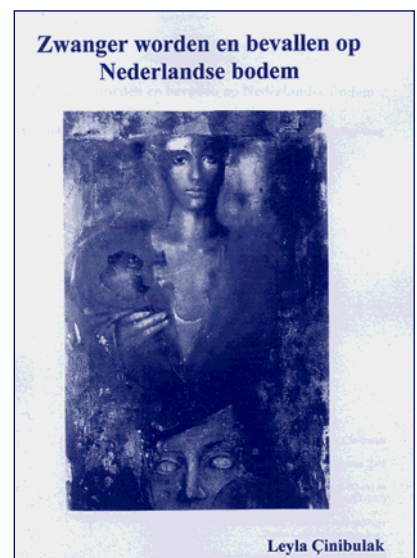
Boer, A. de (red.)

Rapportage ouderen 2006: veranderingen in de leefsituatie en levensloop. Den Haag, 2006. De Rapportage ouderen verschijnt tweejaarlijks en bevat afwisselend een brede overzichtsstudie of een thematisch rapport. De brede overzichtsstudie van 2006 geeft een systematische en periodieke beschrijving van de leefsituatie en de maatschappelijke positie van ouderen. Een belangrijke conclusie is dat het met de meerderheid van ouderen in Nederland goed gaat. Maar het rapport laat ook zien op welke gebieden ouderen kwetsbaar zijn. Er wordt onderscheid gemaakt naar sekse, maar niet naar etnische achtergrond, omdat deze gegevens al apart gepubliceerd zijn in *Gezondheid en welzijn van allochtone ouderen* (zie Schellingerhout). De thematische

Rapportage ouderen 2004 onderzocht het thema wonen en zorg.

Çinibulak, L.

Zwanger worden en bevallen op Nederlandse bodem: een antropologisch onderzoek naar de ervaring van verloskundige zorg onder vrouwen van Turkse afkomst. Amsterdam, 2002. Doctoraalscriptie naar de ervaringen van vrouwen van Turkse afkomst met de verloskundige zorg. Zij hebben een groot vertrouwen in de reguliere (biomedische) gezondheidszorg. Daarnaast hebben vrouwen ook hun eigen opvattingen rondom zwangerschap en bevalling. Afhankelijk daarvan en van hun behoeften integreren zij biomedische kennis en opvattingen in hun eigen ideeën en gedrag. Hun sociale netwerken fungeren hierbij als een belangrijke bron van kennis, hulp en steun. De onderzoeksgroep wil serieus genomen worden als patiënt. Negatieve bejegening -en het gevoel niet serieus genomen te worden- wordt ook wel toegeschreven aan discriminatie in de zorg.

Evenblij, M. (samenstelling)

Gezondheid in kleur: nieuwe inzichten uit het onderzoeksprogramma cultuur & gezondheid. Amsterdam, 2005.

Van 1998 tot 2004 zijn vijftientig onderzoeksprojecten over de relatie tussen etniciteit en gezondheid uitgevoerd in het kader van het onderzoeksprogramma Cultuur en Gezondheid van ZonMw. Hierin werden de gezondheidsverschillen tussen de diverse etnische groepen in Nederland en de oorzaken van deze verschillen geanalyseerd. Daarnaast werd de manier waarop de verschillende etnische groepen de aangeboden zorg gebruiken maken onderzocht. Deze publicatie is een samenvatting van de belangrijkste resultaten.

***Gosseling, H.**

(G) een zorg voor later: participatie van allochtone ouderen en interculturalisatie van voorzieningen in Twente. Almelo, 2001.

Uitgave van Steunpunt Minderheden Overijssel waarin gekeken wordt hoe instellingen voor zorg en welzijn inzicht kunnen krijgen in de behoeften van allochtone ouderen en hoe zij hun aanbod kunnen afstemmen.

Instellingen die willen interculturaliseren krijgen handreikingen door de beschreven praktijkvoorbeelden en een methodische aanpak om het proces in kaart te brengen volgens de participatieladder en het zeven-stadia-model van interculturalisatie.

Graaff, F. de, T. van Hasselt, A. Francke

Thuiszorg voor terminale Turkse en Marokkaanse patiënten: ervaringen en opvattingen van naasten en professionals. Utrecht, 2005.

Terminale Turkse en Marokkaanse patiënten krijgen of gebruiken nauwelijks thuiszorg. Bijna altijd is de, soms maandenlange, zorg voor de stervende in handen van één vrouwelijk familielid. Die raakt daardoor vaak overbelast. Huisartsen en thuiszorgmedewerkers zien taal- en cultuurbarrières als oorzaak voor het karige thuiszorggebruik. Naasten van de stervenden geven aan dat hun voorkeur voor zorg door de eigen familie de belangrijkste barrière is.

Halsema, A. en G. Jacobs

Over kracht gesproken: empowerment en diversiteit in zorg en welzijn. Utrecht, 2002.

Er is sprake van een toenemende aandacht voor culturele diversiteit in de Nederlandse gezondheidszorg. Ook vinden er ontwikkelingen plaats in de richting van vraaggerichte en vraaggestuurde zorg. Deze publicatie sluit hierbij aan, maar radicaliseert deze ontwikkelingen door 'diversiteit' en 'empowerment' als uitgangspunten te nemen voor zorg op maat. De centrale vraag is hoe empowerment in de praktijk van het werken met migrantenvrouwen met chronische lichamelijke klachten gestalte krijgt.

Huizing, A. en J. Horzelenberg

Rimpels in de regenboog: handreiking homo / lesbisch ouderenbeleid. Amsterdam, 2002.

Homoseksuele ouderen zijn in veel opzichten hetzelfde als heteroseksuele ouderen, maar tegelijkertijd staan ze anders in het leven. Homoseksuele ouderen hebben daarom, net als heteroseksuele ouderen, behoefte aan een veelzijdig aanbod van activiteiten op het gebied van welzijn en wonen. In deze handreiking wordt met behulp van praktijkvoorbeelden en methodieken beschreven wat daarbij komt kijken. Veel uitgebreider informatie over lokaal homo-lesbisch beleid in het algemeen is te vinden in het recentere *Homobeleid uitgelicht* (zie Schuyf).

Isik, Y.

Allochtone mantelzorgers in Gelderland: een onderzoeksrapport. Arnhem, 2005. Onderzoek naar de behoeften en

knelpunten die allochtone mantelzorgers in de praktijk ervaren. Aan de orde komen achtereenvolgens: de kenmerken van de allochtone mantelzorgers en de zorgvragers die zij verzorgen; de zorgtaken; de beleving, belasting en ondersteuning van de mantelzorgers en tot slot de behoeften van allochtone mantelzorgers. Het rapport sluit af met conclusies en aanbevelingen.

***Meekeren, E. van (red.), A. Limburg-Okken en R. May**

Culturen binnen psychiatrie-muren: geestelijke gezondheidszorg in een multiculturele samenleving. Amsterdam, 2002.

Dit boek probeert een antwoord te geven op de vragen die bij zorgverlenende instanties leven over diagnostiek, behandeling en bejegening van mensen met verschillende culturele achtergronden. Het markeert het einde van tien jaarlijkse congressen onder dezelfde titel.

Oosten, N. van [et al.]

Gezond ouder worden: feiten en cijfers over de invloed van sekse en cultuur. Utrecht, 2003. Mannen en vrouwen uit verschillende culturen gaan verschillend om met ziekte en gezondheid. Hun behoefte aan zorg is anders en dat geldt soms ook voor hun gezondheidsklachten. Daarom is het nodig als zorgverlener en beleidsmaker onderscheid te maken, zowel in bejegening, als in de diagnostiek, de zorg en de behandeling van ouderen. De feiten en cijfers uit deze factsheet kunnen gebruikt worden om meer vraaggericht te werken.

Raad voor Maatschappelijke Ontw.

Ouderen tellen mee: advies aan de Themacommissie Ouderenbeleid van de Tweede Kamer. Den Haag, 2004.

Algemeen (of 'includerend') beleid gaat vooraf aan specifiek ouderenbeleid. Hoe beter de voorwaarden voor ouderen zijn om deel te kunnen nemen aan de maatschappij, hoe minder er geïnvesteerd hoeft te worden in specifiek ouderenbeleid. Om de gevolgen van de vergrijzing op te vangen moet de overheid er nu voor kiezen om op de budgetten voor economisch

en fysiek beleid te gaan investeren in de toegankelijkheid van de samenleving voor allen. Toekomstige ouderen worden ten onrechte vooral gezien als actieve, zelfredzame, assertieve, mobiele en kapitaalkrachtige mensen. Van dit beeld dreigen de vele minder draagkrachtige en minder mondige ouderen de dupe te worden. Het absolute aantal relatief arme ouderen zal in 2020 ongeveer 500.000 bedragen. Dat is ruim een vijfde van het totale aantal 65-plussers op dat moment. Daarnaast is er een groep ouderen die psychosociaal kwetsbaar is. Deze ouderen hebben vooral behoefte aan een veilig gevoel. Zij willen juist niet meer voor zichzelf hoeven op komen en moeilijke keuzes moeten maken. Een veilig gevoel voorkomt ook dat men vroegtijdig een beroep doet op professionele zorg.

Schellingerhout, R. (red.)

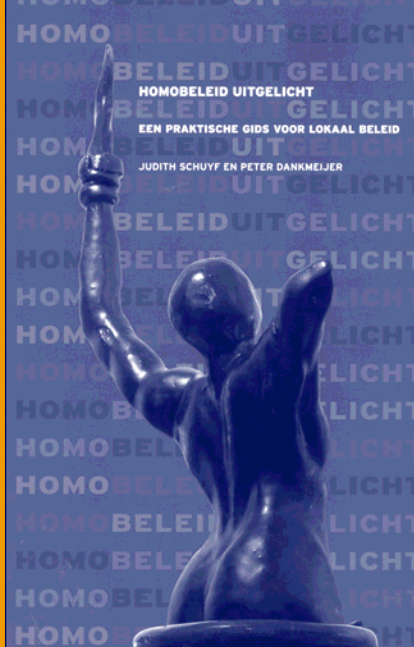
Gezondheid en welzijn van allochtone ouderen. Den Haag, 2004.

Deze publicatie informeert over vijf ouderengroepen: Turken, Marokkanen, Surinamers, Antillianen en Molukkers. Er is nagegaan hoe gezond deze ouderen zijn en hoe vaak zij zorg of welzijnsvoorzieningen gebruiken. Hierbij is steeds een vergelijking gemaakt met autochtone ouderen en zijn verklaringen gezocht voor verschillen. Ook is er aandacht voor de wensen van allochtone ouderen: als zij een beroep op zorg moeten doen, aan welke voorwaarden zou deze dan moeten voldoen om ook geschikt te zijn voor ouderen?

Schuyf, J. en P. Dankmeijer

Homobeleid uitgelicht: een praktische gids voor lokaal beleid. Amsterdam, 2005.

Deze praktische gids bestaat uit drie delen: ten eerste algemene spelregels en definities van lokaal homobeleid ten tweede zestien good practices en ten slotte de Homo Effect Toets (HET) die kan worden gebruikt om een quick scan van het plaatselijke beleid te maken. De gids is bedoeld voor gemeentebesturen, raadsleden en ambtenaren bij gemeente en provincie. Andere doelgroepen zijn professionals en leden van COC- afdelingen en andere belangenorganisaties.

Visies op mantelzorg, Arnhem, 2005.

Themanummer van Enzovoort over mantelzorg met aandacht voor de positie van vrouwelijke mantelzorgers en diversiteit.

Webadressen

www.eiz.nl

Het Expertisecentrum Informele Zorg brengt de kennis over informele zorg en mantelzorg bij elkaar. Het EIZ is een samenwerkingsverband van Vilans en Movisie.

www.forum.nl

Landelijk expertisecentrum op het gebied van multiculturele ontwikkeling.

www.kenniscentrum-ouderen.nl

Expertisecentrum dat voorheen bij het NIZW was ondergebracht, maar nu deel uitmaakt van Vilans: het kenniscentrum voor langdurende zorg (www.vilans.nl).

www.movisie.nl

Bij Movisie is de kennis gebundeld over onder andere mantelzorg, Wmo homo-lesbisch beleid. Onder de themasites staan weer aparte deelsites, zoals het Facilitair Netwerk Allochtone Ouderen, Mozaïek (methodiek en kennisuitwisseling in de aanpak huiselijk geweld en andere culturen), homo- en lesbische emancipatie, Kanaal sociaal. Ook is er een projectenbank zorg en welzijn (ook rechtstreeks te vinden via www.projectenzorgenzorgwelzijn.nl).

www.nji.nl

Expertisecentrum over jeugd en opvoeding. Diversiteit is geen apart thema maar via de zoekfunctie zijn wel tal van links te vinden die verwijzen naar projecten en publicaties.

www.zilverenkracht.nl

Zilveren kracht is een landelijk stimuleringsprogramma dat aansluit bij de filosofie van de Wmo. Het programma ondersteunt gemeenten, bedrijven, welzijns- en zorginstellingen, vrijwilligers- en ouderenorganisaties bij de vraag wat zij kunnen doen om burgers tot op hoge leeftijd volwaardig te laten participeren in de samenleving? Op de website staan voorbeelden, instrumenten, publicaties en andere informatie, opgedeeld naar vier speerpunten: senioren en werk, burgerinitiatieven, vrijwilligersorganisaties en woonomgeving.

www.zonmw.nl

De Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie. ZonMw werkt aan de verbetering van preventie, zorg en gezondheid door het stimuleren en financieren van onderzoek, ontwikkeling en implementatie. Patiëntenperspectief en diversiteit zijn programmalijnen. Onder programma's staan ook publicaties.

www.zorgwelzijn.nl

Op de website van het vaktijdschrift Zorg + Welzijn worden na enkele maanden artikelen uit het blad geplaatst. Via Archief en Dossiers zijn deze terug te vinden.